

Middle Eastern Congress on Politics and Society *Ortadoğu'da Siyaset ve Toplum Kongresi*

مؤتمر الشرق الأوسط: السياسة والمجتمع

9-11 October 2012, Sakarya University

9-11 Ekim 2012, Sakarya Üniversitesi

جامعة صقريا - ٢٠١٢ أكتوبر ٩-١١

برنامج المؤتمر / Kongre Programı / Congress Program

Düzenleyenler

Destekleyenler

T.C. BAŞBAKANLIK
TANITMA FONU

**Middle Eastern Congress on
Politics and Society**
*Ortadoğu'da Siyaset ve
Toplum Kongresi*

مؤتمر الشرق الأوسط: السياسة والمجتمع

9-11 October 2012, Sakarya University

9-11 Ekim 2012, Sakarya Üniversitesi

جامعة صقريا - ٢٠١٢ أكتوبر ٩-١١

Congress Program / Kongre Programı / برنامج المؤتمر

Day 2 / 2. Gün / اليوم الثاني

الوحدة ١٨ : اقتصاد - Ekonomi - Economy

Chair - Başkan - الرئيس : **Fatih Savaşan (Assoc. Prof., Sakarya University)**

• **Zafer Akbaş (TR), [Asst.Prof., Düzce University]**

Arap Baharı'nın Ekonomi Politikası: Yeniden Bölüşüm mü?

Political Economy of the Arab Spring: A Redistribution?

الاقتصاد السياسي للربيع العربي: إعادة توزيع؟

• **Yaqouta Boudouchene (AR), [Ph.D., Université Hassiba Benbouali de Chlef]**

"أثر التخفيض التنافسي لقيم العملات (حرب العملات) على الاقتصاد العالمي"-مع الإشارة للأثار الناجمة عنها على اقتصاديات دول الشرق الأوسط -

Effects of the Currency Wars on the Arab Economy

Paranın Değerinin Düşürülmesi (Döviz Savaşları)nın Arap Ekonomisine Etkisi

• **Abdulkader Berriche and G.Zuhair (AR), [Ph.D. / Asst.Prof., High School of Commerce Algeria/ Centre Universitaire-Relizane]**

العلاقات الاقتصادية بين دول شمال إفريقيا وتركيا في ظل ثورات الربيع العربي

Economic Relations between Turkey and North African Countries in the Light of Arab Spring Revolutions

Arap Baharı Devrimleri Işığında Kuzey Afrika Ülkeleri ile Türkiye'nin Ekonomik İlişkileri

• **Kürşat Çapraz, Volkan Oğuzorhan ve Ömer Kayadibi [Sakarya Uni., Dokuz Eylül Uni., Sakarya Uni., Sakarya University] (TR),**

Ortadoğu Ülkeleri Ekonomik Entegrasyon Başarısızlıkları: Çözüm Önerileri

The Failures in Economic Integration of the Middle Eastern Countries: Proposals for Solution

فشل في التكامل الاقتصادي لدول الشرق الأوسط: اقتراحات للحلول

• **Mohammad Awad (EN), [Ph.D., Al-Quds Open University]**

The Palestinian Human Capital and Its Role in Enhancing the Competitiveness of the Palestinian

Products Case Study: Dairy Products in West Bank

Filistin İnsan Kapitali ve Bunun Filistin Ürünlerindeki Rekabeti Zenginleştirilmesi: Süt Ürünleri Üzerine Bir Örnek Çalışma

رأس المال الفلسطيني البشري ودوره في تعزيز القدرة التنافسية للمنتجات الفلسطينية: دراسة حول منتجات الألبان في الضفة الغربية

17.15 – 17.30 Coffee/Tea Break - **Çay/Kahve Arası** - استراحة الشاي/القهوة

Bilim Kurulu / Advisory Board / اللجنة العلمية

- **Mohammed Ayoob**, Prof. Dr., Michigan State University, USA
- **Martin Bunton**, Assc. Prof., University of Victoria, Canada
- **Anoush Ehteshami**, Prof. Dr., University of Durham, United Kingdom
- **Norman Finkelstein**, Prof. Dr., USA
- **Amr Hamzawy**, Prof. Dr., Freedom Egypt Party, Egypt
- **Bichara Khader**, Prof. Dr., Catholic University of Leuven, Belgium
- **Udo Steinbach**, Prof. Dr., Germany
- **Muhittin Ataman**, Prof. Dr., Abant Izzet Baysal University, Turkey
- **Tayyar Arı**, Prof. Dr., Uludag University, Turkey
- **Kemal İnat**, Prof. Dr., Sakarya University, Turkey
- **İhsan Dağı**, Prof. Dr., Middle Eastern Technical University, Turkey
- **Burhanettin Duran**, Assc. Dr., Istanbul Sehir University, Turkey
- **Mehmet Ali Büyükkara**, Prof. Dr., Istanbul Sehir University, Turkey
- **Gencer Özcan**, Prof. Dr., Istanbul Bilgi University, Turkey

Yürütme Kurulu / Organization Committee / اللجفة التنظيمية

- Kemal İnat
- Ahmet Uysal
- Mesut Özcan
- Ahmet Bostancı
- İsmail Gündoğdu
- Muammer İskenderoğlu
- Tuncay Kardaş
- Filiz Cicioğlu
- Ali Balcı
- Yıldırım Turan
- Nebi Miş
- Murat Yeşiltaş
- İsmail Numan Telci
- Harun Kuşlu
- Ömer Behram Özdemir
- Bilal Yıldırım
- Elif Madakbaş
- Rıdvan Kalaycı
- Fahriye Keskin
- Ensar Muslu
- Cüneyt Doğrusözlü

Zafer Akbaş: Political Economy of the Arab Spring: A Redistribition?

Arap Baharı Ortadoğu'da ekonomik nedenlerden de kaynaklanarak ortaya çıkan, sosyal sınıflar arasında ekonomik kaynakların paylaşımına etki eden bir olgu haline gelmiştir. Arap Baharı'nın ortaya çıkışının önemli nedenlerinden biri Ortadoğu'nun ekonomi politiğidir. Bölgedeki ekonomik kaynaklar sadece belli zümrelere ait olagelmıştır. Yeterli başlattığı bir hareket olan Arap Baharı, aynı zamanda kaynakların bölüşümüne de etki etmeye başlamıştır. Arap Baharı ile hem siyasal alanda hem de ekonomik alanda yeniden bölüşüm yaşanmaya başlanmıştır. Bu çalışmanın amacı Arap Baharı ile iktidar olanaklarının ve ekonomik kaynakların el değiştirmeye başladığını, bu değişim sürecinin yönünü saptamaktır.

Sosyal, siyasal ve ekonomik nedenlerden hareketle ortaya çıkan Arap Baharı ile daha önce iktidar alanından dışlanan kesimler, iktidar olanakları üzerinde söz sahibi olmak istemişlerdir. Benzer şekilde Arap Baharı'nın önemli tetikleyicilerinden olan ekonomik yokluk ya da mahrumiyet, Arap Baharı ile birlikte düşük gelirli sosyal kesimlerin kaynaklara ulaşma aracı haline dönüşmüştür. Ekonomik ve politik özgürlük talepleri gün geçtikte Arap toplumları içinde daha da güçlü bir ses tonu ile dile getirilmeye başlanmıştır.

Arap Baharı ile birlikte hem İslami kesim hem de siyasi yelpazenin sağ ve sol kanatlarında yer alan ve ötekileştirilmiş kesimler buldukları ülkelerde ekonomik ve politik bakımdan daha görünür hale gelmişlerdir. Ayrıca söz konusu gelişmenin tam tersi yönünde de iktidar ve ekonomi alanından uzaklaşmalara tanıklık edilmiştir.

Ortadoğu coğrafyasının olanaklarından yararlanan bazı aşiretler, siyasal örgütler ve çıkar grupları mevzi kaybetmeye başlamış, bunun yerine toplumsal tabakanın diğer kesimleri mevzi kazanmaya başlamıştır. Bu sürecin devam etmekte olduğu gözlemlenmektedir. Örneğin Baas Partisi ve Nasırizm Ortadoğu'da kan kaybetmeye başlamıştır. Mısır, Tunus ve Kardeşler gibi oluşumlar ise güçlenmeye başlamıştır. Mısır, Tunus ve Libya gibi Arap Baharı'nın rejim değişikliğine yol açtığı ülkelerde yönetime İslami partiler gelmeye başlamıştır.

Ortadoğu'da sosyal, siyasal ve ekonomik alanda yaşanan rol değişimleri Bahar sonrasında yeni işbirliklerine, çatışma ve kriz alanlarına neden olma potansiyeline sahiptir. Bu potansiyel sürecin işleyişine neden olma potansiyeline sahiptir. Sosyal sınıflar ve güç odakları arasında uzlaşma ve demokrasi kültürünün geliştirilmesi bu bakımdan bir anahtar role sahiptir. Aksi takdirde; sosyal, siyasal ve ekonomik alanların yenden paylaşım ya da bölüşümü ülkelerin siyasal istikrarı ve toplumsal barışının bozulması olasılığını içermektedir. Bu durum aynı zamanda bölgeye yönelik çeşitli düzeydeki dış müdahalelerin de önünü açacak ve yüzyıldan fazladır devam eden istikrarsızlık sarmalı kırılmayacaktır.

Arap Baharı'nın ekonomi politiğinin önemli bir diğer boyutu da büyük güçlerin mücadelesinde bir değişime de neden olabilecek olmasıdır.

142 Ortadoğu enerji kaynaklarının ve ticaret olanaklarının üzerindeki AB ve AB yönlü Batı ipoteği ile Çin ve Rusya yönlü Doğu ipoteği süreci hale gelen pozisyonlarını kaybetmemek üzere, yeni bir rekabet alanı haline dönüşebilir. Ayrıca büyük güçlerin bölgesel pozisyonunu sürdürmek için kullandıkları araçlarda da bir değişim söz konusu olabilir. Bu araçların daha "yerli unsurlardan" oluşması daha olasıdır. Bütün bunlarla beraber, iktidar ve ekonomi alanının sosyal kesimler tarafından paylaşımının güçlenişi dışında, büyük güçlerin Ortadoğu kaynakları üzerindeki ekonomi politik rekabetinin de kızıştığı bunun da bölgede istikrarsızlığa ve güvenlik sorunlarına, çıkar çatışmalarına neden olacağı değerlendirilebilir.

Sonuç olarak ekonomik ve politik kaynakların çeşitli düzeylerde ve çeşitli aktörler arasında değişimi ve bölümünün yaşanacağı iddiası bu çalışmanın sorunsalını oluşturmaktadır. Çalışmanın söz konusu sorunsalın evrimle yönüne dair saptamalar yapmaktır. Bunun için de iteratür taraması yoluyla, örnek vakalardan yararlanılacaktır.